Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 234. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го ГРУДНЯ, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 8, 1984 No. 234. VOL. XCI.

УКРАЇНЦІ ЗАХІДНЬОЇ КАНАДИ ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД МАЙБУТНІМ

Едмонтон, Альта. — У жовтні і листопаді ц.р. відбулися на заході Канади цікаві своїм змістом великі участю українців конференції на тему життя у XXI столітті українців у тих місцях поселення, їхніх потреб цілей і напрямних.

Конференції влаштовували спільно Комітет Українців Канади і провінційні Ради Абльберти і Саскачевану і на них порушувано вісім ділянок українсько-канадського життя,а це: освіту, мистецтво, засоби інформації, музеї та архіви, молодь і розвагу, суспільну службу, фінансові установи та суспільні й професійні товариства.

На дводенній конференції, де прелеґентами були фахівці з різних ділянок, канадці українського роду, розлянено потреби й цілі української громади в наступних 15-ох роках. До конференції видано ряд матеріялів в українській та англійській мовах, які учасники могли одержати для прослідження, а аналіза усіх проявів життя українців в тих провінціях дала можливість зконфронтувати проблеми і заплянувати гармонійний розвиток української громади на наступні роки.

Конференції пройшли з великим успіхом, а піддержані відповідними запитниками серед українців західніх провінцій та їхніх організацій про культурні та суспільні потреби громади та пляном подібної конференції у лютому в Манітобі, можна буде осягнути повний образ життя українців у степовій частині Канади та їх запотребувань у кінцевих роках цього сторіччя і початках наступного.

Комітет Українців Канади про допомозі багатокультурних програм в поодиноких провінціях західньої Канади виконує тими конференціями та плянуванням на майбутнє велику і важливу працю для добра і розвитку української громади і дає їй почуття безпеки та так потрібного погляду на те, що її чекає, а передусім зриває із типічної досі для української зорганізованої громади короткозорости.

У конференції в Едмонтоні брали участь відомі провінційні політичні діячі українського роду, як посадник міста Лаврентій Дікур, д-р Манолій Лупул, директор Канадського Інституту Українських Студій, д-р Роман Петришин, а провідником конференції був відомий активіст адвокат Андрій Семотюк, що тепер є головою КУК в Альберті.

Матеріяли конференції, видрукувані в окремих книжечках, є незвичайно цікавим матеріялом для всіх, кому важливі проблеми української спільноти на поселеннях.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Епархіяльний Комітет для відзначення 1000-ліття хрищення Руси-України з нагоди 100-річчя Української Католицької Церкви в Америці, 40-річчя з дня смерти Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького і 40-річчя вступлення на митрополичий престіл св. п. Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого влаштовує в п'ятницю, 14-го грудня ц.р., о год. 7:30 вечора в римо-католицькій катедрі Пресвятого Імени при вулицях Стейт і Чикаґо — ювілейний концерт. В програмі: святочне слово — Владика Іннокентій Лотоцький, збірний церковний хор під диригентурою Юрія Яримовича, Романа Андрушка і Юліяна Позняка, камерна оркестра — керівник Р. Андрушко, сольо-спів — Христина Липецька, меццо-сопрано, фортепіяновий супровід — Надя Савин. Квитки вступу по 5 долярів треба набувати заздалегідь в українських католицьких парафіях.

В Чикаґо д-р А. Фіґоль інформував про Енциклопедію Українознавства

Д-р А. Фіґоль доповідає про ЕУ. Сидять (зліва): інж. Р. Заяць, д-р В. Маркусь, Р. Мицик та І. Пежанська.

Чикаґо (Н. Н.)—Д-р Атанас Фіґоль з Мюнхену, керівник видавництва „Книга", що видає Енциклопедію Українознавства, заявив, що за два роки появиться останній том українськомовної гаслової енциклопедії, а у вересні 1985 року прибуде за океан її головний редактор проф. Володимир Кубійович, щоб стрінутися з великою громадою добродіїв та передплатників цього найбільшого твору української еміграції. Це було сказано тут на зустрічі української громади з д-р Фіґолем в суботу, 17-го листопада, яку влаштувала комісія зв'язку громадського комітету, що тут діяв перед чотирма роками та зібрав понад 40,000 дол. для дальшої праці редакції Енциклопедії.

Зустріч з понад 40 читачами і добродіями Енциклопедії відкрив у будинку Сеньйорів Роман Мицик, голова комісії зв'язку і колишнього громадського комітету, заявляючи, що ініціятива проф. Кубійовича знайшла повну підтримку української громади в Чикаґо і тому ця громада готова зробити ще зусилля, щоби допомогти завершити це велике діло, за яке проф. Кубійович взявся перед 35 роками. До комісії зв'язку ще входять Ірена Пежанська та Роман Заяць.

Доповідь д-ра А. Фіґоля, як завжди виголошену з ноткою оптимізму, присутні вислухали з великою увагою. Крім наміченого закінчення гаслової Енциклопедії та продовження праці над її англомовним виданням, гість з Европи згадав, що ядро приятелів енциклопедії, зокрема в Торонто під фірмою Патронату ЕУ робить зусилля, щоб Інститут Енциклопедії існував далі. Для цього йде акція в Канаді, а згодом перенесеться і до ЗСА, щоб зібрати тривалий фонд, з відсотків якого можна б утримувати осередок НТШ в Сарселі, а зокрема фінансувати дальшу діяльність Енциклопедії, чи то буде у формі другого доповненого видання, чи то енциклопедії української діяспори або ж у інших мовах.

Про щойно виданий перший том англомовної Енциклопедії Українознавства говорив заступник головного редактора проф. Василь Маркусь. Він поінформував про відбуте минулого місяця врочисте передання першого тому англомовної енциклопедії, яка викликала велике зацікавлення серед фахової і загальної публіки. Доповідач з'ясував деякі проблеми праці над першим і дальшими томами та відзначив, наскільки англомовна версія різниться від українськомовної. Це, властиво, є усучаснене друге видання ЕУ-2, і тому варто його набути поряд із українською гасловою ЕУ. Зокрема молодь—студенти серед ніх і високих шкіл—повинна мати кожночасно цю „книгу українського знання", бо вона легко і докладно та в науковій формі дає інформації про різні аспекти України та української діяспори.

Обидві доповіді викликали запитання та дискусію. Присутні прийняли до відома з вдоволенням акцію Патронату та заповіджений приїзд проф. В. Кубійовича до Чикаґо у вересні, коли відбудеться так само відзначення його 85-річчя. В Чикаґо проф. Кубійович відзначав громадсько вже три свої круглі ювілеї — 70-річчя, 75-річчя та 80-річчя. Українська громада цього міста схоче зшанувати патріярха української науки також із його 85-літтям, до якого він готується ще в повноті сил та у всій притаманній йому працездатності.

ПЕРЕДСВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Заходами управи Осередку Спілки Української Молоді Америки тут в неділю, 16-го грудня ц.р., о год. 4-ій по полудні в залі Дому СУМ, при 300 Палісейд авеню, відбудеться передсвяточний концерт. Виступлять у програмі сумівські ансамблі танку, співу і слова. Мистецькі керівники: Орест Русинко, Володимир Юрчешок, Христя Іванів-Балко, Оксана Футала.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ РЕДУКЦІЮ ВИДАТКІВ

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен закінчив розроблення пляну обмеження федеральних видатків у проєкті бюджету на 1986 рік. Залишилося ще вирішити питання прозниження видатків на оборону. Президент чекає на повернення з Европи міністра оборони Каспара Вайнберґера, щоб повністю зайнятися цим питанням.

Особисто президент Реґен є проти будь-якого зниження темпів нарощування озброєнь, але у Вашінґтоні вважають, що йому доведеться уступити під тиском республіканських лідерів Конґресу, які настоюють, щоб обмеження федеральних витрат включали також асиґнування на оборону.

Економічні і фінансові дорадники Президента настоюють на зменшенні видатків на оборону на 58 більйонів долярів на рік протягом трьох років. Це дасть змогу в підсумку знижити урядові витрати за цей період на 237 більйонів. В противному разі доведеться ще більше урізати асиґнування на інші цілі або переглянути ввесь плян зниження видатків.

Згідно з пляном Президена, видатки на соціяльні та інші програми повинні бути знижені на 167 більйонів долярів на протязі трьох років. Передбачається, серед іншого, скасувати щорічні додатки до старечих пенсій і аналогічних допомог, крім пенсій соціяльного забезпечення, „заморозити" заробітки цивільних урядових службовців, залишити на нинішньому рівні видатки багатьох урядових установ та фінансування ряду програм, у тому числі видакти на освіту, обслугу парків і бюро патентів, а деякі програми ліквідувати взагалі.

Ю. Ґлємп знову зустрінеться з В. Ярузельским

Варшава, Польща. — Примас Римо-Католицької Церкви в Польській Народній Республіці кардинал Юзеф Ґлємп, приїхавши недавно з чергової поїздки до Ватикану, де він зустрічався з Папою Іваном Павлом II і інформував його про відносини в Польщі і вбивство о. Єжи Попєлюшка, плянує знову зустрінутись з прем'єр-міністром Войцєхом Ярузельським, — заявив речник уряду Єжи Урбан.

Вміжчасі польська преса повідомила, що Ярузельскі „упімнув" лідерів Торуня, у якому загинув згаданий священик-патріот і прихильник забороненої урядом профспілки „Солідарність" і наказав звільнити декількох підрядних партійних функціонерів, які байдуже ставились до слідства вбивства о. Попєлюшка. Стало також відомим, що церковні чинники і особисто кардинал Ю. Ґлємп дали до зрозуміння своїм підлеглим священикам, що вони будуть змушені обмежити свою політичну діяльність, а вже в ніякому разі не виголошувати патріотичних проповідей з критикою уряду і компартії. В листі до священика Станіслава Малковского кардинал Ґлємп каже, що його проповіді не є згідні з „духом Євангелії". Згаданий священик був близьким другом о. Є. Попєлюшка. В політичних колах існує переконання, що примас знаходиться під тиском уряду і, щоб задержати дотеперішню свободу діяльности Церкви і прицерковних організацій, він мусить втихомирити священиків, тим більше, що деякі духовні особи дійсно встрявають в ідеологічні справи, які не мають нічого спільного з голошенням Слова Божого і теологічною наукою.

Західні аналітики відносин у контрольованих Москвою сателітних країнах в основному погоджуються зі становищем Ґлємпа, бо коли суспендований священик Малковскі каже своїм вірним, що „Бог закликає нас зірвати з Москвою і виступити проти неї чинно", то це ніяк не згідне з теперішньою настановою церковної ієрархії в Польщі.

Кардинал Ю. Ґлємп є дуже здібним керівником Церкви і тому від його зустрічі з В. Ярузельским очікують позитивного полагодження існуючого конфлікту, хоч, як кажуть спостерігачі, „не всі будуть з цього задоволені".

ІНДІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАСКАРЖИВ ЮНІОН КАРБАЙД ДО СУДУ

Бгопаль, Індія. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що індійський уряд враховуючи великі жертви в людях, поранення, позбавлення кільканадцятьох тисяч осіб можливості праці через ушкодження, подав до суду американську компанію Юніон Карбайд і домагатиметься відшкодування, хоч як заявив речник уряду, грішми не можна буде загоїти ран, фізичних і душевних болів, що їх зазнало індійське населення цього міста.

Дирекція компанії, яка виробляла цей отруйний газ, що його в більшості вживають для вбивання шкідливих комах, вислала до Бгопалю шість своїх представників, завданням яких було перевірити на місці, що було причиною виходу газу, але індійські чинники не допустили американців на місце випадку, а одного з директорів навіть арештували, коли він вимагав від індійців, щоб вони на письмі дали йому вияснення про заборону слідства. Крім того представники Юніон Карбайд оспорювали право індійських речників ліквідувати приватну власність. Індійська поліція наказала сторожити одного із індійських техніків, який був під час випадку зайнятий у фабриках і тепер лежить у поганому стані у шпиталі. Поліція думає, що він може бути урядовим свідком на процесі, якщо такий відбудеться, і що він може знати багато інших таємниць у веденні цієї фабрики. Перед тим індійці арештували шість американських екзекутивних урядовців і вони ще досі перебувають у в'язниці. Прем'єр-міністер Індії Раджів Ганді заявив, що Юніон Карбайд ніколи не отримає більше права на відкриття своїх фабрик на індійській території. Уряд наказав поліції накласти руку на всі документи Юніон Карбайд і ув'язнити Воррена Вумера, екзекутивного урядника, який прибув до Індії із ЗСА. Також президент згаданої американської компанії Воррен Ендерсон прибув до Бомбею, щоб особисто наглядати за слідством. Речник американської амбасади, між іншим заявив, що Уряд ЗСА також пришле на місце випадку своїх спеціялістів, бо цей трагічний випадок може перетворитися в антиамериканську політичну аферу, очевидно за допомогою Москви, яка вже виступила на сторінках своєї преси з обвинуваченням Уряду ЗСА, який, мовляв, підтримує подібні до Юніон Карбайд компанії, що продукують різні небезпечні для оточення хемікалії.

Підготовляють вибір „Міс Союзівки" і новорічну програму на Союзівці

Алекс і Аня Дидик в редакції „Свободи".

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Про Алекса писалося вперше на сторінках „Свободи" літом цього року, як він дебютував на Союзівці в часі Дня Праці. Його спів передусім його легкий жанр співу, так рідкий серед українських артистів, викликав у публіки справжнє захоплення. Після кожної нової пісеньки, а вже зокрема після виконання пісень легендарного В. Івасюка, публіка нагороджувала Алекса грімкими оплесками, а на закінчення концерту просто не хотіла пустити його із сцени.

Про це розказує директорка мистецьких програм на Союзівці Аня Дидик, коли разом з Алексом загостила до редакції, щоб повідомити, що він знову виступить на Союзівці в рамках широкої програми, що плянується там у зв'язку з вибором „Міс Союзівки" у довгому кінці тижня перед Новим Роком. Алекс буде співати в суботу, 29-го грудня, коли відбуватиметься вибір „Міс Союзівки", перенесений цього року з вересня з уваги на 40-денну жалобу, яку придержувала ціла українська спільнота з приводу смерти Патріярха Йосифа Сліпого.

Алекс співає тепер постійно, як розказує у одному із численних нічних клюбів в Ню Йорку при 85-ій вулиці при кінці кожного тижня та йому не є легко звільнитися, щоб поїхати на Союзівку, але, він пригадуючи теплий відгук на його перший виступ, з приємністю плянує цей другий виступ перед українською публікою.

Він тільки три роки на цьому континенті, де переїхав з Парижа з дружиною після того, як одержав політичний азиль від французького уряду.

Закінчивши Вищу музичну школу кляси диригування в Україні, він, не маючи змоги працювати як диригент почав співати в ансамблях легкого жанру, таких як „Ватра", „Збруч" і „Український концерт". Скориставши з нагоди, поїхав з дружиною до Варшави і там через три роки співав із симфонічною оркестрою варшавського радіо, виконуючи популярний репертуар.

Це показало йому дальшу дорогу на Захід і спеціялізацію у репертуарі легкої музики, беручи за приклад таких славних французьких пісенькарів, як Ів Монтан, Шарльз Азнавур Гуліо Іглезія.

Але Алекс не лякається і клясичної музики та виконує її так само з приємністю, як легку.

На американському континенті Алекс давав вже концерти в Рочестері, Н.Й., де мав щастя виступати в ревії із іншою українською пісенькаркою Джой Бриттан в Лос Веґас і Торонто.

Тепер на чергу знов прийшла Союзівка і цей зимовий виступ Алекса, коли природа і рух не розпорушують уваги ані слухачів ані співака буде напевно ще більше успішним як дебют у гарячі та неспокійні дні вересня.

Управа Союзівки, сподіваючись широкого зацікавлення публіки можливістю перебути чотири дні, та ще і зустрічати Новий Рік на оселі, виготовила окрему спеціяльну ціну, а конферансьє Аня Дидик заповідає поруч із виступом Алекса ще цілий ряд несподіванок та забави при звуках оркестри „Нова Хвиля" з Торонто.

У СВІТІ

ТУРЕЦЬКИЙ УРЯД РОБИТЬ старання, щоб піднести престиж Туреччини за кордоном, підірваний діяльністю курдів і вірменців, які систематично вбивають представників тієї держави поза кордонами Туреччини у відплату за масакру вірменів в 1915 році. Курди натомість ведуть проти центрального і провінційних урядів відкриту політичну і збройну боротьбу, а також розповсюджують різного роду літературу за кордоном, оспорюючи форму турецької демократії. Реніші уряди Туреччини більш поблажливо ставились до курдської меншости, але теперішній прем'єр-міністер Тарґут Озаль є великим противником політичних аспірацій курдів і навіть підписав з Іраком договір, на підставі якого турецькі війська можуть шукати за курдськими борцями за свободу на іракській території.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Бернард Роджерс отримав продовження каденції на пості головного командира військ Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) на два роки, заявив кореспондентам в Брюсселі секретар Дапартаменту оборони Каспар Вайнберґер. Цей 63-річний чотиризірковий генерал перебрав цей високий і відповідальний пост в 1979 році від ген. Александра Гейґа і погодився виконувати цю функцію до червня 1987 року. Генеральний секретар НАТО Пітер Керрінґтон заявив, що міністри закордонних справ НАТО напевно затвердять ген. Б. Роджерса одноголосно на цьому пості.

КОНСЕРВАТИВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ і впливові особи взяли участь у вечері в честь Роберта Д'Обуїссона, правого політика з Ель Сальвадору, недавнього кандидата на президента в тій країні, який програв вибори в користь поміркованого політика і теперішнього президента Хозе Наполеона Дуарте. Ліберальні кола протестували в Державному департаменті проти видачі Д'Обуїссонові візи, тоді коли цей же Департамент відмовився дати візу двом жінкам-активістам, які мали отримати відзначення ім. Роберта Кеннеді за їхню працю в користь прав людини. Речники Державного департаменту пояснили, що згадані жінки були пов'язані з марксистським рухом і партизанськими частинами, які ведуть боротьбу проти леґального уряду в Ель Сальвадорі. На вечері Р. Д'Одуїссона відзначили за його активну боротьбу проти комуністичної агресії і проповідування свободи для всіх народів.

В АМЕРИЦІ

ҐАРЛАНД ШУШАН ІЗ Нешвіллу, Теннесі, що „грав св. Миколая і Робин Гуда", використовуючи для цього кредитові картки інших людей, заявив, що він навчився, як викрадати номери кредитових карток з телевізійної програми „60 хвилин", на яку він дивився сім років тому. 4-го грудня 45-літній Ґ. Шушан був заарештований за те, що він накупив на 100,000 долярів різних речей на підроблені ним кредитові картки, всього тільки один місяць після звільнення з ув'язнення за підробку. Шушан багато дечого із своїх „закупів" віддав бідним дітям у Нешвіллі. На програмі „60 хвилин" колишній в'язень показав, як можна 500 дол. з конта Дан Ратера збільшити за 12 секунд до пів мільйона долярів. „І я навчився від нього", — сказав Шушан, який використовував викинені кальки кредитових карток для своїх закупів по телефоні. Першою його „покупкою" був компютор, щоб тримати облік всіх його інших „закупів".

АМЕРИКАНСЬКА МЕДИЧНА асоціяція у середу, 5-го грудня, видала резолюцію, в якій висловилася за скасування боксу як аматорського, так і професійного, і закликає медичні групи по всій країні повести кампанію за заборону цього спорту на підставі „небезпечного ефекту того спорту для здоров'я боксерів". Це вперше АМА формально закликала до заборони боксу, хоч вже раніше вона засуджувала цей вид спорту у своїх офіційних публікаціях. Д-р Джозеф Р. Бойл, президент АМА, заявив, що згідно з науковими дослідженнями виявлено, що люди, які займаються боксом на протязі певного часу дістають гостре пошкодження мозку. Навіть спортовці, що займалися боксом недовгий час, можуть бути серйозно загрожені.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН схвалив 5-го грудня додаткову наглу допомогу в сумі 125 мільйонів долярів для африканських країн, в яких панує голод. Він підписав розпорядження видати цим країнам 300,000 метричних тонн пшениці з державних запасів і 50 мільйонів для закупу і відтранспортування зерна і інших харчів до Африки. „З'єднані Стейти Америки будуть продовжувати свою гуманітарну традицію", — сказав Президент.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН призначив Пола Ніці головним американським уповноваженим на американсько-совєтських переговорах про роззброєння, які мають відновити свою роботу. Ніці, якого президент вибрав з трьох кандидатів, буде мати ранґу „спеціяльного представника". Офіційне повідомлення про його затвердження буде зроблено в кінці грудня, після того, як буде вияснено, чи його кандидатура підходить для Кремля.

СЕКРЕТАР СКАРБУ Доналд Ріґен заявив, що в результаті запропонованої податкової реформи мешканцям стейту Ню Йорк доведеться платити більший федеральний прибутковий податок, ніж до цього часу. Однак від твердить, що загальна сума податку — федерального і стейтового — залишиться попередньою.

52-РІЧНИЙ ВІЛЛІЯМ ШРЕЙДЕР, якому вставили штучне серце, заявив, що він з нетерпінням чекає того моменту, коли зможе піта на рибну ловлю і на бейзболові змагання. Шрейдер сказав також, що після операції він почуває себе значно ліпше, бо тепер йому набагато легше дихати, а нове серце не спричиняє йому незручностей. Він заявив в інтерв'ю, що після операції в нього таке відчуття, нібе він став молодшим на десять років. В середу В. Шрейдер ходив по кімнаті з серцевим апаратом, але був дуже змучений. Лікарі пояснюють це тим, що в зв'язку з лежанням в ліжку в нього дещо сповільнилася циркуляція крови.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ОН одноголосно прийняла резолюцію із закликом дати допомогу африканським країнам, в яких голодує 150 мільйонів людей. Західні спостерігачі звертають увагу на те, що в резолюції відсутні напади на адресу колоніялізму, заклики до перебудови фінансової системи Заходу і вимоги країн, що розвиваються, встановити „новий порядок", як це було раніше.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Свято демократії у Ґренаді

Острівець Ґренада на Караїбському морі належить до земель, що їх відкрив Колюмб, який вибрався був у подорож, щоб знайти коротшу дорогу до Індії. Ґренада завбільшки , двох Вашінґтонів, столиць Америки. Проте на 111 квадратових милях живе там 12 мільйонів людей — по кругло 810 осіб на квадратову милю. Населення бідне, здебільша хліборобське, головний дохід з експорту руму і какао та від туристів. Ґренада кількакратно переходила від французького панування під англійське і врешті сувереном Ґренади стала британська королева Єлисавета II, яка мала на Ґренаді свого губернатора — без ніякої реальної влади.

Ґренада, як й інші малі острови на Караїбському морі була здавна предметом зазіхань Куби, яка прагне заволодіти цілим простором Караїбського моря й архіпелагу Антилів. 7-го лютого 1974 року Ґренада стала „суверенною" державою, найменшою у всій західній гемісфері, залишившись членом Британського Коммонвелту. Використовуючи бідність і політичний примітивізм населення, майже в цілості чорного, комуністичній пропаґанді, веденій і фінансованій Кубою, вдалося інфільтрувати тамошній уряд прем'єра Моріса Бішопа настільки, що той уряд насправді орієнтується на Москву і Гавану. Але Кубі було цього мало. Під покришкою, що вона висилає робітників для побудови кращого летовища з очима на пожвавлення туристичного руху, Куба вислала туди своє військо.

В половині жовтня минулого року численні тамошні комуністи з підтримкою від кубинського війська перевели державний переворот, в якому розстріляли прем'єра Моріса Бішопа. Тоді шість малих караїбських островів звернулися з просьбою до Америки рятувати ситуацію. 25-го жовтня 1983 року президент Реґен вислав туди летунські ескадрилі літаків із парашутистами і те американське військо швидко зліквідувало спротив кубинців, загорнувши майже всіх в полон і визволило англійського генерал-губернатора, що скривався у чужому приватному помешканні. Населення Ґренади привітало американців, як визволителів. Також англійська громадська думка прославляла відважний радикальний виступ Америки, яка тим своїм наскоком на Ґренаду перестерегла Кубу, що її імперіялістичні затії на Караїбському морі можуть сумно для неї скінчитися.

Тепер ця історична подія пригадала себе, бо 4-го грудня цього року відбулися на Ґренаді перші загальні, безпосередні і тайні вибори. Як у всіх політично примітивних суспільствах — то й на Ґренаді було аж кілька антикомуністичних партій і груп, які, зголосивши власних кандидатів могли розбити голоси і допомогти комуністичній („Робітничій") партії прийти знову до влади. Американські дорадники допомогли місцевим патріотам створити коаліцію під назвою „Нова Національна партія" і ця коаліція здобула у виборах блискучу перемогу: на 15 парляментарних місць вона загорнула 14 мандатів. У столиці Ґренади Сейнт Джорджес, як теж у Вашінґтоні прийнято той вислід виборів з правдивою радістю, як наявний доказ, що мешканці всього Караїбського обширу відкидають комунізм і вільними голосами вибирають волю, яка можлива тільки в демократичній системі правління.

На Ґренаді існує американський університет. Його студентам грозила за комуністичного правління доля американських „закладників" з Ірану, що стоїть під правлінням аятолли Хомейні. Ті студенти були найбільшими ентузіястами наскоку Америки на Ґренаду. Тепер новий прем'єр, 66-літній адвокат Герберт Блейз, чорний, популярний в Ґренаді, як давній борець за її незалежність, негайно звернувся до президента Реґена з просьбою, щоб на Ґренаді залишилася американська залога до часу, поки там не постане така власна реґулярна збройна сила, яка не допустить до повторення кубинського експерименту з „робітниками на летовищі".

Під час передвиборчої президентської кампанії у ЗСА були деякі такі ліво-ліберальні демократи, які прирівнювали визволення Ґренади з совєтською інвазією до Афганістану. Та груба демагогія допомогла Реґенові осягнути лявінну перемогу, бо загал американців зрозумів, що це дуже негарно ставити знак рівности між комуністичним насильним поневоленням країни та визволенням країни від комуністичної неволі.

Степан Женецький

НАПРУЖЕННЯ В ЧІЛЕ

Генерал Піночет, який кріпко держить владу в південноамериканській державі Чіле, дає ясно дозрозуміння, що він не думає приєднуватися до листи тих латиноамериканських військових урядів, які, налякавшись публічної пресії і економічних труднощів, погодилися на привернення цивільної влади.

Військовики в Арґентині, Перу, і Болівії уже передали володіння своїми країнами цивільним урядам, а уруґвайські військові керівники вже майже ступають у їхні сліди.

Уже понад рік існували припущення, що також ген. Піночет, який є президентом Чіле, носиться з думкою зробити те саме з його 11-річним військовим урядом, від якого він плянує відійти в 1989 році. В одній із своїх промов ген. Піночет говорив про скликання раніших конгресових виборів і тим започаткувати акцію, щоб дозволити на загальну дискусію в тому напрямку.

Але несподівано, 6-го листопада ген. Піночет наново повернувся до тактики твердої руки, що треба розуміти, що він бажає знищити своїх цивільних противників. Наново встановлено військові обмеження, які він був скасував сім років тому. Чілійцям знову не можна виходити з помешкань з півночі до ранку. Припинено появу шести менших опозиційних журналів, а один популярний журнал, „Гой", мусить переходити перед появою цензуру; всім часописам заборонено друкувати те, що політики або католицькі священики говорять про ситуацію в державі, або про нічні наскоки поліції і військовиків в околиці Сантіяґо, столиці країни, де виловлюють і арештують протиурядових заколотників.

Як виправдання на таку тактику Піночет подає хвилю бомбових атак, приписувану лівим терористам, але один з його політичних противників пояснив це так: „Військовий стан не буде мати жадного впливу на терористів. Він тільки наново хоче вживати свою силу. Він не відчуває потреби передати владу комусь іншому в ранніх виборах".

А це дає чілійському військовому провідникові певність, що він сам може виступити проти течії повороту в Латинській Америці від військових до цивільних урядів? Для сторонніх, закордонних людей, його ситуація виглядає навіть гірше, ніж інших тамошніх військових урядів. Чіле находиться в третьому році економічної депресії. Країна є залежна від міді, ціна якої впала на половину і є найнижчою за всі часи. Біля четвертини робочої сили — це безробітні, або особи, які одержують дуже низькі платні на державних роботах. Закордонні борги Чіле виносять 20 більйонів долярів і становлять найвище поголовне заборгування на південноамериканському континенті і ніякі заходи не допомагають, щоб ситуація поправилася, або хоч улегшила сплачування боргів. Крайовий державний банк побоюється, що Чіле не зможе заплатити 2.3 більйона долярів відсотків, які припадають на черговий рік.

Понад рік опозиційні політики роздмухували неспокої із-за економічних труднощів в політичну бурю проти уряду Піночета. Вони влаштовували щомісячні протести, на яких гинуло багато людей в зударах з поліцією. У наслідок того, престиж Піночета був упав так низько останнього літа, що він був змушений обіцяти політичні зміни.

Одначе помірковані політичні противники (без лівих екстремістів), з якими він почав був переговори, зажадали, щоб Піночет негайно дозволив на покликання переходового уряду, який скоро доведе до встановлення цивільного уряду. І в той же сам час вони почали завзяту боротьбу між собою за владу й не змогли видати з-поміж себе провідника, який став би на місце Піночета.

У додатку цю колотнечу ще більш погіршила чілійська комуністична партія, яка домагалася участи в уряді. Чілійські комуністичні ватажки в краю і за кордоном стали проповідувати насильне повалення уряду Піночета. Поява комуністів пригадала багатьом чілійцям погані діла марксистського режиму Сальвадоре Альєнде, коли почалася була клясова боротьба, а економія була пішла в цурки. І це була тепер причина, що чілійці знову повернулися в сторону військовиків за допомогою.

Поновна поява комуністів допомогла Піночетові почати боротьбу з опозицією. Помірковані чілійці, які бажають повороту до цивільного правління, але без комуністів, які звичайно одержують тільки 15 відсотків у виборах. Християнські демократи, найбільша чілійська політична партія, осторожно радить леґалізувати комуністичну партію, але не годитися на те, щоб вона брала участь у переговорах з урядом Піночета. Всеж таки партія християнських демократів виступає разом з комуністами у вуличних поборюваннях поліції. А останнього місяця просто приголомшило всіх поміркованих чілійців те, що християнські демократи погодилися на одну листу кандидатів з комуністами у студентських виборах в університеті в столиці Сантіяґо, яка перемогла листу прихильників Піночета.

Як повідомляють близькі до Піночета кола, це єднання опозиції з комуністами його сильно розсердило і було головною причиною, що він поновно проголосив військовий стан.

„Поведінка опозиції почала діяти в користь Піночета, — заявив Андре Аля-

(Закінгення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про небажані подарунки

Ось-ось і всі чемні та нечемні діти різного віку будуть стояти перед горами кольорових паперів та розкритих пачок із святочними подарунками.

Українські діти є в особливо щасливому положенні, бо дістають їх звичайно двічі — спершу від традиційного українського св. Миколая, а опісля під ялинку від „ангелика". Подарунків їм не щадимо, либонь, щоб дати їм те, чого саме ми не мали, а якщо і мали то куди в скромнішій формі, як це буває тепер у вільному світі.

Розуміється із кожним роком наші діти стають менше скромні у своїх листах до св. Миколая чи „ангелика" та у своїх бажаннях подарунків. Чи знаєте ви, шановні читачі, хоча б одну українську дитину, яка б заявила, що бажає одну іграшку або лише пачку солодощів? Чи чули ви, щоб хтось із них на запит, що очікує на свята сказав: „Нічого"?

Тому для них так незрозумілі давні клясичні оповідання як „Дівчинка зі сірниками". Християна Андерсена, „Різдвяні колядки", Черлза Діккенса чи наша „Ялинка" Богдана Лепкого. Все це для них пережиток та дивовижа, про яку у добі компюторів та летів у простори не варто навіть згадувати, а читається таку лектуру лише під примусом.

І тут саме, коли згадуємо читання, насувається думка про те, як мало і неохочо читають наші діти, а вже найменше радо читають вони в українській мові. Тому книжки, а вже зокрема книжки писані українською мовою стали одним із найбільше небажаних подарунків.

Як добре це можна завважати, коли діти прямо кидаються на розпакування своїх подарунків, але коли серед них вирине книжка — ви бачите прямо розчарування на дитячих обличчях і зневохочене, часто голосне у дитячій безпосередності ствердження: „Ой, ще одна книжка"... І ця бідна книжка іде на самий спід, а часом і зникає під горою кольорових паперів і пачок та тільки уважливі батьки рятують її від загибелі у скриньці зі сміттям.

А горе подвійне такому небажаному подарункові, коли це українська книжка, хоча сьогодні нові видання часто не поступаються своїм виконанням інакшомовній дитячій літературі.

Найкраща однак книжка ніяк не видержує конкуренції із компютором, електричними грами чи дивовижними постатями з інших плянет.

Але чи можна нам з чистою совістю винувати наших дітей, що вони мають таке байдуже та неприхильне відношення до української книжки? Чи ми старші не втратили також його із довгими роками впливу телевізора, темпу життя і постійного вживання чужої розговірної мови?

А втім, поспитаймо себе щиро; чи багато є тепер батьків сьогоднішніх українських дітей, значить, людей у силі віку, які зі справжньою радістю вітатимуть і для себе книжкові подарунки від св. Миколая? Чи можуть вони вщепити у дітей охоту до читання української книжки, як їм самим важко таку читати та не мають вони у тому ніякої приємности?

І тому, небажані подарунки цього року, як і минулими роками залишаться нерушені на поличках книгарень, а ті які дістануться до рук читачів, ледве чи виконають своє завдання.

О-КА

Омелян Твардовський

ВАЛЕРІЙ БОРЗОВ В НОВІЙ РОЛІ

Валерій Борзов народжений 1949 року в Самборі, Західня Україна. В 70-их роках Борзов вславився на світовій арені легкої атлетики в бігах — 100 і 200 метрів, на яких в цьому часі він був найшвидшою людиною світу.

У 1972 році його включили до збірної СССР, у якій Борзов на Олімпійських Ігрищах у Мюнхені здобув дві золоті медалі. Пильно готовився до Олімпійських Ігрищ в Монтреалі, але цим разом вже не зміг повторити свого попереднього успіху.

Після закінчення спортової кар'єри Борзова зробили секретарем центрального комітету комсомолу України. Саме в цій ролі Борзов був змушений брати участь в цьогорічній антиамериканській кампанії, що її безпощадно провадили кремлівські бонзи в зв'язку з їх бойкотом цьогорічної Олімпіяди, що дуже успішно відбулася в Лос Анджелесі, Каліф.

Згідно з наказом спортових політруків, Борзов помістив свою довгу чотиришпальтову статтю в київській „Спортовій Газеті" з 10-го липня 1984 року, в якій „гарячково" громив відповідальні за Олімпіяду організації і при цьому Адміністрацію і самого президента ЗСА Роналда Реґена. Основні закиди повторював за **Національним Олімпійським Комітетом СССР, які не мали нічого спільного з їх бойкотом. Може тому на закінчення своєї статті Борзов написав такі твердження:" ...На американському континенті я був разів з п'ятнадцять, якщо не більше, і тому маю всі підстави стверджувати: урядові американці, тобто ті, хто складає більшість у країні, доброзичливі, гостинні люди. Пам'ятаю, наче це було вчора, з якою повагою ставилися до мене зовсім незнайомі люди: на вулиці, в магазині, у готелі..."**

Цим твердженням Борзов до деякої міри заперечив підкинені йому і багатьом іншим спортовцям „факти", згідно з якими американців представляли в СССР, як масових злочинців, бизнесових визискувачів і матеріялістів. Не пощадив. однак, Борзов українців, що проживають в ЗСА і Канаді. Більшість фраз повитягав з арсеналу КҐБ, решту був змушений додати від себе, адже він офіційний секретар комсомолу України.

Говорячи про підготову „провокацій" проти спортовців СССР і інших „соціялістичних країн, Борзов між іншим писав: „...Колишні нацисти й карні злочинці, сіоністські екстремісти, власовці й українські буржуазні націоналісти, інші зрадники нашої Батьківщини, а також кубинські контрреволюціонери із банд 'Омеґа-7' і 'Альфа-СС', напередодні проведення Олімпіяди об'єдналися в коаліцію 'Заборонити Ради'..." Тут Борзов явно пробрехався, адже українці не входили до цієї коаліції. Тому й виринає сумнів чи правдиво твердить Борзов про свій випадок в часі Олімпіяди в Монтреалі: ...За двадцять хвилин до статуту у нашій штабквартирі в Олімпійському селищі пролунав телефонний дзвінок і якийсь 'добродій' повідомив, що під час фінального забігу на 100 метрів в мене стрілятимуть. За три дні перед цим по першій програмі телебачення — і це чула вся Канада — було оголошено, що я вже три дні відсутній в Олімпійському селищі: минуло два дні, і в спецвипуску повідомили, що я 'знайшовся' і нібито попросив політичного притулку у канадських властей. Тобто йшлося вже не просто про провокації, а й провокації з використанням засобів масової інформації..."

Треба сумніватися чи в Борзова плянував хтось стріляти, адже українці у вільному світі і то навіть ті, що їх автор називає „буржуазними націоналістами" досі не практикували методів КҐБ.

Про другий випадок з політичним притулком: може було б щось вийшло, якщо б не постанова тодішніх канадських офіційних чинників, що були проти цього.

Згадав Борзов і ще одну обставину в Монтреалі: „...місцева організація Товариства об'єднаних українських канадців люб'язно запросила невелику групу наших спортсменів, в якій були також Юрій Сідих, заслужений тренер СССР Я.І. Волощук, журналісти на зустріч у великий затишний ресторан. Це була доволі приємна невимушена розмова: ми пили каву, розповідали про своє життя, країну, Київ, відповідали на запитання, відчуваючи при цьому з якою цікавістю і доброзичливістю слухають нас ці вже досить літні люди, які свого часу в пошуках кращої долі змушені були виїхати із західньоукраїнських земель. А попід вікнами в цей час бізнувалася група 'хуліганів' із так званої Спілки Української Молоді

(Закінгення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „БРУСНИЦІ" І ДЕНЬ ПОДЯКИ

В актуальній і цікавій статті „Індик, брусниці та гарбуз" („Свобода" за 23-тє листопада 1984) д-р Юрій Р. Рибак дав читачеві цікаві інформації та статистичні дані про харчі й страви, які в Америці звичайно готують на свято Дня Подяки. У цій статті, одначе, є одна неправильна інформація, яку я хотів би виправити та уточнити. Це авторове твердження, що англійське „кренберіс", це–по українському брусниці, або ґоґодзи (перша назва — літературна, друга — місцева, західньоукраїнська).

Правда, брусниця і „cranberry" — це дві близькоспоріднені ягідні рослини, але вони ніяк не тотожні. Брусниця, якої ботанічна латинська назва є „Vaccinium vitis idaea", — це рослина, що росте як в Европі, так і в Америці. Вона має аж три популярні англомовні назви: „cowberry", „lingonberry" і „mountain cranberry". Натомість рослина з англомовною назвою „cranberry" має українську назву журавлина. Американські довідкові джерела зараховують її до ботанічного роду „Vaccinium" (тобто спільного з брусницею), а англійські та українські ботанічні довідники до окремого роду „Oxycoccus". Оця рослина росте як у Европі, так і в Америці, звичайно на низькоположених торфових ґрунтах (а не в го-

(Закінгення на стор. 3)

Ганна Черінь

Самба

VII.

Більшість українських піонерів загинула. Їх пожерли індіяни-людоїди.

А ті, що уцілили, одружувалися, дітей родили, кріпили громаду. Ніде не було португальців чи інших білих людей, крім німців, що також шукали щастя на новому континенті. Вони говорили по-німецьки. Ну, а як же мали говорити українці? Певно що по-українськи, і досі так говорять, хоч уже в Парані є державна мова, португальська, є школи й університети. Але є й українські школи, українські церкви, семінарія — і українські організації, з них найбільша — Український Хліборобський Союз у Куритибі. Союз Українок там має свої відділи й посилає делегаток на з'їзди й конференції.

— А вареники у вас ліплять? — запитала я Олю.

— Та ліплять... І кашасу женуть. І сваряться, і пліткують.

В силу історичних і природних умов, у Парані українська справа мабуть що найпевніша — бо молодь іще не цілком зваріювала і тримається свого. Діти змалку ходять у рідні школи і перебувають під сильним впливом Церкви, котра, на похвалу їй нехай буде сказано, далеко краще виховує молодь в національному дусі, ніж у Північній Америці. В Північній Америці молодь американізується, в Україні підкоряється росіянам, то виходить — вся надія на Бразилію. Як правило, бідність помагає національній свідомості. Поки ми голодували в діпівських таборах, наша молодь, цебто, ми, також міцно свого трималася. Проте, не всі такої думки. Горді матусі й бабусі, почувши мої нарікання, ображаються й кажуть:

— Наші діти і внуки окей! Подивіться, як гарно вони танцюють! Еґеж, танцюють вони гарно. В нашої молоді українські ноги й американські голови.

Оля Корчаґін працює вчителькою й вихователькою дівочого інтернату. Вона теж нещодавно висвятилася і працює у З'єднаних Стейтах.

Оля давно вже листується з моєю дочкою Інною. Дочка напевно буде питатися про Олю, отож я хотіла про неї знайти якнайбільше.

— А що, Олюсю, чи ж у вас немає нареченого чи приятеля? Оля показала мені свій катехитський перстеник і сказала тихенько:

— Ні, немає. Я своє життя присвятила на виховання дітей для України. Мені навіть нема часу на особисті справи. Єдина розкіш, що я собі дозволяю — це листування з людьми по цілому світі. І може колись подорожуватиму, як Бог дасть.

Бог почув її слова. Тепер Оля в Німеччині на курсах українознавства. Вона вважає, що її знання української мови й літератури недостатні, й дуже зраділа, що не тільки вчитиме, а й сама дечого навчиться. Мене ж Оліна гарна мова зачарувала, а в розмові я виявила, що й у літературі та історії вона не спасує. Оля призналася, що також склала підручник української мови й обіцяла його прислати. Я наділила її й пані Нелю кількома своїми книжками, з котрих своєю актуальністю Олю найбільше зацікавила „Українська кров". Переглядаючи газету „Праця", я помітила на першій (!) сторінці статтейку про „одне" оповідання в журналі „Веселка" про хлопчика-українця, що побував на вакаціях у Марокко й заприятелював там з арабським хлопчиком Ахмедом. Далі коротко був поданий зміст оповідання й висновок про корисну працю для добра України. В статті було зазначено число „Веселки", але не було сказано, що це оповідання написала Ганна Черінь. Отака анонімна популярність!

— Олю, розкажіть про свою працю, про життя в школі!

— Ну, що ж вам казати? Вчимось, працюємо, виховуємо порядних людей, щоб тримали наш український прапор. Маємо мистецькі гуртки, з танцями виступаємо в містах Парани, вишиваємо, шиємо, Богу молимось...

— А як з їжею?

— Дуже скрутно. Щодня їмо те саме: риж із квасолею. М'ясо раз на тиждень, солодке також. Не дістають діти досить поживи.

— А з одежею? Як я виїжджала, саме читала лист із Бразилії, що був опублікований у „Новому шляху". В Унія да Віторія була жахлива повінь, і українці від неї тяжко постраждали. Канадські українці вислали туди кілька сот долярів, а на це чесні бразилійці відповіли: так багато лиха, що з цієї допомоги нема чого ділити! А щодо одежі, то ділять її так: ставлять людей в ряд, ідуть із пакетом, беруть речі й роздають — що кому потрапить, а потім нехай обмінюються... У нас Золотий Хрест і СУА за одним шлють пакунки до Бразилії та Польщі. Інструкції наші керівниці дають такі: що тепліше — до Польщі, а літнє — до Бразилії.

— Не зовсім так, як треба, — обізвалася Оля. — В Бразилії, а особливо в Парані, восени і взимку буває дуже холодно. Мені пощастило зібрати 70 плащиків, то їх даю дітям поки виростуть, а потім це переходить до інших.

Ну, а я зі Степаном у свої великі валізи взяли тільки трохи вбрання для себе, а решту — для бідних українців. Оля дуже зраділа.

— Де ж це ви всього такого назбирали? Може де в крамниці вживаних речей купили?

— Ні, це все наше. Дещо стало мені тісне, а дечим можна ж і поділитися...

Мені було незручно, що я маю стільки шмаття... А скільки ще в шафах! Вирішила вислати ще, чекаю, поки Оля повернеться з Европи. Тільки, казала Оля, часом наші люди, посилаючи пакунки до Бразилії, не зазначують, що це — подарунок, і тоді на бідних паранців накладають непосильні мита.

Дня 15-го березня я задзвонила до Віри Вовк. Думала тільки поговорити — нещодавно ж ми бачилися у Чикаго — але Віра дуже просила відвідати її й детально розказала, як до неї їхати жовтим маленьким автобусом — саме тим, що вважається дуже небезпечним. Ну, ми вирішили: Віра ж і кароока, і каріока, то знає, що каже, і боятися нема чого. Не такий чорт страшний, я його малюють. Вийшли на зупинку саме коло нашого готелю. Там стоїть поліцай.

— Не їдьте автобусом! Візьміть таксі.

Еге, якраз візьмеш, як він сто долярів править. А Оля вже додому поїхала, не поможе.

Тільки він відійшов, підходить вродлива смуглява дівчина в кучерявках, не розібрати, чи „наша", чи „їхня", і схвильовано промовляє:

— Невже відважутесь їхати автобусом? То хоч здійміть намисто!

— Та воно ж фальшиве, хай собі беруть...

(Продовження буде)

За відбудову твердині українців в північному Ню Джерзі

Коли згадую твердиню українського поселення в північному Ню Джерзі, то маю на увазі, що, крім українських церков, в минулому твердинями були українські народні доми. В найбільшому місті Ню Джерзі Ньюарку такими твердинями були Українська Централя і Дім УСВТ „Чорноморська Січ", в Елизабеті—Народний Дім. На протязі десятків років в цих домах кипіло організоване українське життя; в них вирощувалися нові кадри громадських працівників та активістів, що успішно продовжували працю своїх попередників.

У звязку із переселенням наших громадян в провінційні містечка спіткала лиха доля ці наші національні огнища. Залі і кімнати в цих домах, що ще животіють, світять пустками, існує реальна загроза для їх вдержання. У звязку з цим назрів час до негайної дії української патріотичної громади, а зокрема проводів тих організацій на терені Ньюарку-Ірвінгтону, на долю яких припало вдержувати власні домі, які вже не можуть задоволити потреб нашої молоді, тобто майбутнього організованої громади.

Про очевидні факти потреб репрезентативного культурно-спортового центру для української молоді в північному Ню Джерзі не доводиться багато говорити. Вистачить згадати, що велика більшість родинних і громадських імпрез відбуваються в чужих залях, усі спортові виступи дружин „Ч. Січі" проходять на чужих площах, майже уся наша молодь іде на розваги до чужих льокалів. Таким чином, ми матеріяльно збагачуємо чужі підприємства, а що ще гірше, цим приспішуємо денаціоналізацію нашої молоді.

Потреба культурно-спортового центру

Дуже важливий і на часі заклик розіслала до обмеженої кількости українського громадянства новостворена „Січова Фундація" Інк. В одному з розділів цього заклику, між іншим, написано: „Основною метою „Січової Фундації" є допомогти придбати для нашої молоді культурно-спортовий центр. Брак такого дуже відчуває українська молодь в цілому північному Ню Джерзі. Живемо в химерних часах. На наших очах нидіють, а то й зникають наші організації. Нестримним потоком відпливає від наших громад українська молодь, наші молоді професіоналісти... Прийшов час бити на сполох! Нашим священним обов'язком є постійно змішновати та підбудовувати існуючі українські організації і особливо опікуватися тими, що виховують молодь. Без цих організацій не буде нашого майбутнього! Обставини спричинилися до того, що наша молодь з таких міст як Ньюарк, Юніон, Елизабет, Ливінгстон, Виппані, Парсиппані і ряду інших не має справжнього репрезентативного центру. Жадна із наших згаданих громад сама не всилі придбати такий центр. Але всі разом можуть це легше осягнути...".

Сказано в цьому заклику ясно і недвозначно. Українська молодь потребує гідного притулку, так, як їх мають жиди, поляки, німці, ірляндці, португальці й інші етнічні групи.

Дуже часто ці національні групи завидують нашій організованості, але, якщо йдеться про розбудови величавих культурно-спортових центрів, наша громада в північному Ню Джерзі залишилася далеко позаду.

Для здійснення цього важливого пляну потрібна негайна співпраця, договорення, як вже згадано, між організаціями, що є власниками домів, а далі — наших професійних організацій та всього українського громадянства. З приємністю можемо відмітити, що придбанням великого культурного-спортового центру є зацікавлена УСВТ „Чорноморська Січ", що є власником дому та має до співпраці „Січову Фундацію". Провід УСВТ „Чорноморська Січ" радо підтримає ініціятиву для створення громадського комітету для придбання культурно-спортового центру.

О. Твардовський

ПРО „БРУСНИЦІ"...

(Закінчення зі стор. 2)

рах), але европейські її види різні від американського.

В Україні росте два роди журавлини: журавлина чотиропелюсткова („Oxycoccus quadripeteles) і журавлина дрібноплода (O. microcarpus). Ягоди першої з них вживають в їжу та в лікуванні, подібно як плоди американського виду рослини. Цей американський вид, це журавлина великоплода („O. macrocarpon" чи, за іншою номенклятурою, „Vaccinium macrocarpon"). Ягоди американського виду журавлини багато більші від ягід обох українських видів. Цікаво, що за даними української підсовєтської енциклопедії (Київ, 1970 р.) в СССР розпочалися спроби впровадити в культуру цей американський великоплодий вид журавлини.

Уживані в діяспорі англо-українські словники, видані як в УССР (Подвезька, Подвезька і Балли), так і у вільному світі (А. Вовка, М. Дейко) правильно перекладають: cranberry = журавлина. Правда, у підсовєтських словниках подано ще, як синонім, чисто російську назву „клюква", але її, очевидно, нам не слід уживати. Добре пояснення назв брусниці, гогодзи та журавлина знайти теж можна, включно з їхніми науковими латинськими назвами, у словнику-довіднику „Українські назви з куховарства й харчування" Наталії Чапленко. Шкода, що цю цінну та унікальну працю (в Україні досі нічого подібного не видали), як виглядає, наші автори та журналісти належно не використали.

Анатоль Вовк
Едісон, Н. Дж.

СОЮЗОВІ ДІЯЧІ! ЩЕ ТІЛЬКИ ЧОТИРИ ТИЖНІ ТРИВАТИМЕ НАША ЮВІЛЕЙНА КАМПАНІЯ, ЯКА МАЄ ЗНАЧНО ЗБІЛЬШИТИ УНСОЮЗ НОВИМИ ЧЛЕНАМИ ТА ЗАГАЛЬНОЮ СУМОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. ТОМУ АПЕЛЮЄМО ДО ВАС, ЩОБ ПРИСВЯТИЛИ ВВЕСЬ СВІЙ ЧАС ТА ЕНЕРҐІЮ ДЛЯ ПРИДБАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЩОБ З ПОВНИМ УСПІХОМ ЗАКІНЧИТИ ЮВІЛЕЙ БАТЬКА СОЮЗУ!

Другий З'їзд Рогатинців

Учасники з'їзду рогатинців в Глен Спей біля церкви св. Володимира.

Перший з'їзд рогатинців відбувся більше ніж чверть століття тому в Ню Йорку. Всі намічені на ньому пляни і постанови щодо видання Альманаху про Рогатинщину залишилися тільки побожним бажанням. Вибраний комітет, який мав зайнятися організацією видання, не проявляв великої діяльности. З бігом часу члени того Комітету помалу залишали цей світ, так що тепер ніхого з них не лишилося в живих. Після смерти останнього члена того комітету Івана Поритка всі зібрані матеріяли перебрав Ініціятивний комітет „Рогатинщина" під головуванням д-ра Василя Вергуна та тодішнього секретаря Романа Крупки. Але сталося так, що д-р Вергун несподівано помер і вся праця залишилася на совісті секретаря. Ініціятивний комітет 31-го березня ц. р. на своєму засіданні вирішив скликати другий з'їзд рогатинців в днях 13-го і 14-го жовтня ц. р. на оселі „Верховина" в Глен Спей для обговорення справи видання Альманаху.

Багато приготувань треба було зробити для успішного з'їзду, переговорити з управою оселі про те, що зв'язане з побутом прибуваючих—нічліги, харчування, розвагова частина та духова опіка. Цією справою зайнявся секретар Ініціятивного комітету Роман Крупка.

13-го жовтня ц. р. була дуже гарна осіння погода. Оселя „Верховина" оточена лісами, виглядала в той час немов укоронована золотом княгиня, бо ліси перели валися чудовими кольорами від ясного жовтого до темно-бронзового. Це було природне тло для першого дня нарад з'їзду.

Реєстрацією займалися Леся Угрин-Салик і Б. Гірняк. Були зареєстровані на з'їзді 84 особи, які прибули з різних стейтів Америки та з Канади, одні автомашинами, а інші літаками до Ню Йорку.

Зборами проводив, здавши звіт з діяльности Ініціятивного Комітету „Рогатинщина" Р. Крупка, секретарював Михайло Лялька. На внесення Номінаційної комісії до складу Ділового комітету ввійшли: голова—Роман Крупка; заступник голови д-р Олег Кудрик; секретар—Володимир Мелько; фінансовий референт Ярослав Щербанюк та вільні члени—Леся Угрин-Салик, Зенон Машталер і Мирослав Шмігель; до Контрольна комісія—мгр Роман Бабюк, Богдан Бігус, Михайло Лялька.

В часі дискусій в справі видання Альманаху кол. адвокат м. Рогатина мгр Стрійський намітив теми, які потрібно опрацювати для матеріялів, що відносяться до минулого Рогатина і його повіту.

Під час наради присутні склали на видання Альманаху готівкою 4,645 амер. дол. та задеклярували суму 2,000 дол.

З далеких околиць Канади прислав для Комітету примірники свого видання монографії про його село Черче п. Дячишин, дохід з продажу їх жертвуючи на видання. Дружина колишнього лікаря Рогатина Дмитрова привезла багато примірників книжки спогадів її бл. п. мужа в подарунок для видання.

Після вичерпання всіх точок програми, голова з'їзду, закриваючи наради, подякував присутнім за численну участь, за ділову і конструктивну дискусію і поради, а особливо за датки на видання. При цій нагоді повідомлено всіх, що досі вже зібрано близько коло 10,000 дол. на цю ціль, але потрібно ще коло 8,000 дол., щоб видати матеріяли до друку.

Діяльність на зборах фільмував уродженець Пукова Олесь Соловій, власник фотоательє „Мева" у Філядельфії. Після нарад зроблено світлину всіх присутніх, яка буде поміщена в Альманаху.

Біля 6-ої год. вечора того дня відбувся коктейл, який приготовив управитель Оселі М. Богдан, під час якого при скачу „на скалах", чи кон'ячку велися жваві розмови, обмінювання адресами і телефонічними номерами та згадувалося життя у новій батьківщині за минулих три десятиліття.

На святковий обід ніхто не спізнився. За столами засіли запрошені представники: місцевої церкви—о. Осадца, Глен Спей—інж. Ничка, представник Братського Союзу І. Олексин, яких представив господар бенкету Р. Крупка. Після привітів цих представників прочитано ще кілька письмових привітів для з'їзду від неприсутніх рогатинців, а між ними із Німеччини від колишнього посадника Рогатина д-ра Михайла Пирога.

Після цього д-р Олег Кудрик прочитав короткий реферат про красуню Рогатина, дочку о. Лісовського, Настусю, відому в історії як Роксоляна. Під час нападу турків на Рогатин її забрали до теперішньої Туреччини, де вона стала жінкою володаря великої тоді Османської імперії Сулеймана. Ще до сьогодні в центрі міста нинішнього Істамбулу можна бачити будівлі та інші пам'ятки в її пошану.

Після обіду була розвагова частина прийняття.

Наступного дня у неділю, в свято Покрови в місцевій церкві св. Володимира відбулося Богослуження та Панахида за померлих жителів рогатинської землі, які відслужив о. Осадца.

Після відправ фотограф знову зробив ще кілька групових знимок на тлі гарної в гуцульському стилі церкви.

Оцінюючи вартість з'їзду можна з певністю ствердити, що він був успішним, добре зорганізованим і діловим. Тому думаю, що я не буду сам, коли висловлю признання Романові Крупці за добру організацію з'їзду.

Тепер голос за вами, дорогі земляки Рогатинщини. Збирайте матеріяли, спомини про все, що відноситься до економічного, політичного, соціяльного і наукового життя, та не забудьте, що без вашої фінансової допомоги цю справу не можна буде здійснити. Всі датки будуть оголошені згодом у пресі та в Альманаху.

Слід ще згадати, що представники поза Америкою нас репрезентують—в Австралії Ярослав Кужіль, в Англії інж. Петро Маслій, в Аргентині Іван Магмет та в Канаді Богдан Бігус.

Датки на фонд видавництва слід висилати по можливості безпосередньо до: Ukrainian Orthodox Fereral Credit Union, acct . No 2414, 304 E. 9-th St., New York, N. Y., 10003.

Володимир Елько

СПИСОК

жертводавців на видання збірника „Рогатинщина" від 21-го жовтня 1983 до 27-го листопада 1984 року.

По 500 долярів: д-р О. і З. Кудрики, Я. Березовський і О. З. Бісик; 350 дол.: О. Ратич; по 300 дол. М. Бекіш і Михайло Єйна; 250 дол. В. Іванців; 225—М. Новак; по 200—Р. Крупка, Я. Щербанюк, д-р М. Лібер, В. Басядинський, о. М. Гураль (канадські при виміні—157.10) і Комітет Путятинці; 160—інж. П. Маслій; по 150: М. Кіржецький, М. К. Лялька і В. Гавриляк; по 135: М. Голод і О. Дячишин; по 100: Я. Павлів, П. Семеґен, І. Семеґен, Р. Бабюк, В. Семеґен, І. Федунишин, О. Гайдучок, М. Ґудзій, о. Б. Смик, Г. Оршуляк, інж. М. Шміґель, Л. Ратич, Г. Кузів, І. Деркач, Д. Поритко, Н. Бігус, В. Андрейців, М. Тіцький, д-р Яцух, Н. Каменецька, З. Воробець, В. Мелько, І. Сверида і О. Яворська; 70 -Б. Чапля; 52 дол. І. Демків; по 50: д-р М. Пиріг, д-р І. Дорожинський, д-р [illegible] Смик, о. Б. Скасків, інж. М. Ільків, П. Олійник, Микола Єйна, В. Ґой, П. Сверида, Б. Гірняк і Б. Лантвіт; по 30: З. Горечий і о. Закревський (канадські при виміні—22.21); по 25: о. С. Кіржецький, І. Струк, Т. Ясінська, А. Білоус-Воробець, В. Боярський, А. Салик-Угрин, І. Сангурський, о. Ю. Осадца і Я. Стрийський; по 20: В. Холак, І. Антоняк, М. Гаврилюк, П. Цюпак і І. Новак; 10 дол.—І. Іваненко. Разом—8,421.33.

Знімки можна замовляти за ціну 6 дол. (знімка 5 дол. порто 1 дол.) у Meva studio Photography, 825 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. 19123, tel. (215) 925-1066.

Роман Крупка

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ Форда зняла з обігу 91,000 автомобілів із-за дефектів карбюраторів.

ЧИСЛО ПОМЕРЛИХ ВІД отруйного газу в Індії кожного дня збільшується. Засоби масової інфромації і кореспонденти повідомляють, що приблизно 2,000 осіб померли, 15,000 осіб тяжко поранені, багато серед них осліпли, а кілька тисяч „щасливців" пошкодовані легко і є ще вигляди, що вони під наглядом лікарів, прийдуть до повного здоров'я. Дирикція американської компанії Юніон Карбайд, яка виробляє цей газ, що його вітак вживають у різних препаратах для вбивання шкідливих комах, наказала закрити тимчасом фабрики, але індійський федеральний уряд натомість заявив, що ці фабрики ніколи не дістануть більше дозволу на відкриття. Західні кореспонденти інформують, що з-посеред 670,000 населення в околицях міста Бгопаль біля 100,000 осіб більше чи менше постраждали від цього випадку.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п. сотника

АНДРІЯ ЗАЛІСКА

дня 16-го грудня 1984 р.
в церкві св. Тройці при 359 Брум вул. в Ню Йорку
після Служби Божої буде відправлена

ПАНАХИДА

Після панахиди ПОМИНАЛЬНИЙ ОБІД.

Про молитви просять:

ОЛЬГА — дружина
діти, внуки, правнуки і родина

ОБ'ЄДНАНЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ ВІДДІЛ в НЮАРКУ, Н. Дж.

в глибокому смутку повідомляє воєцьку Родину і українську громаду, що дня 4-го грудня 1984 р. відійшов у Вічність наш Побратим і довголітній голова нашої Станиці, сотник Української Галицької Армії

бл. п.

Д-р ЛЕВ ГОЛІНАТИЙ

Родині Покійного глибокі співчуття від членів нашої Станиці.

Замість квітів складаємо 50.00 дол. на Українських Воєнних Інвалідів.

УПРАВА ОбВУА в Нюарку, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що з Волі Всевишнього відійшов від нас в середу, 5-го грудня 1984 р. після важкої недуги наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідусь і Кузен

бл. п.

ВАСИЛЬ КОЛІНЯК

уроджений в Денисові, пов. Тернопіль, Україна

ПАРАСТАС відбудеться в неділю, 9-го грудня 1984 р., о год. 6-ій веч. в пох. заведенні М. Насевича при Френклін і Бравн вул. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ відправи відбудуться в понеділок, 10-го грудня, о год. 9-ій рано з української католицької церкви св. Миколая при 24 вул. у Філядельфії, Па., а опісля на український католицький цвинтар Пресв. Марії на Факс Чейсі.

Горем прибиті:

МИХАЙЛИНА — дружина
МАРІЯ ЧИЖОВИЧ — донька з чоловіком ІГОРЕМ
ІГОР і ХРИСТЯ — внуки
МИРОН КУЛІНЯК — кузен з родиною
Ближча і дальша Родина в Україні.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК

у глибокому смутку повідомляє Членство й Українське Громадянство, що 2-го грудня 1984 року по короткій тяжкій недузі відійшов у Вічність на 71-му році життя

бл. п. проф. д-р

ВОЛОДИМИР БОГДАН ДЕКУН

дійсний член Академії і член її Управи, доктор одонтології і професор Лос Андес університету у Меріда, Венезуеля, відділу зубної медицини — був нагороджений одною срібною і 2 рази золотою медалями того ж університету за його 20-літню невтомну працю доброго викладача, автора багатьох публікованих і непублікованих праць в його спеціяльності — простетики. Член Венезуельського Т-ва Зубних Лікарів, член Асоціяції Університетських Професорів, українець-патріот, науковець, наш Друг і Приятель.

Братові Покійного, братанкові д-рові Романові та їхнім родинам складаємо вислови глибокого співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА УАМН

Похоронні відправи відбудуться в понеділок, 10-го грудня 1984 р. в Торонто, Канада, у церкві св. Миколая.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

З уваги на закінчення біжучого року, Адміністрація просить всі Товариства чи поодиноких осіб, що довгують за оголошення, вирівняти їх конечно найпізніше

до 20-го грудня 1984 року

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Валерій...

(Закінчення зі стор. 2)

— нащадки бандерівців і мельниківців, поліцаїв та інших гітлерівських прихвостнів... Коли ми поверталися до машини, щоб їхати в Олімпійське селище, натовп мовчав, і раптом з нього почувся одинокий голос, який прагнув переконати когось, що треба боротися за 'вільну Україну' і називав нас 'запроданцями'. Ми не втрималися від сміху. Сміялися й наші недавні співрозмовники..."

У дальшому Борзов згадав, що йому вислали пакунок, в якому нібито була пластикова бомба. Це очевидна, чиста брехня. А відтак Борзов, продовжував: ...„Отакі аргументи в українських буржуазних націоналістів, а цілі відомі:.." А опісля дальші його слова: „аналізуючи матчі гокейної збірної СССР із збірною НГЛ одне оунівське видання єдиний вихід для уникнення майбутніх поразок професіоналів вбачало у ...гонці озброєнь і зокрема, у зміцненні військової могутності НАТО. Коментарі тут, як кажуть, зайві"... Випадало б Борзову принаймі назвати це видання, та треба сумніватися чи таку фантазію могла писати будь-яка українська газета.

Поминаючи лайки, звичайні видумки і наклепницькі нісенітниці, що без них не могли б бути згадані й цікаві для читачів в Україні вістки, — Борзов багато подав у рядках і „поміж ними". Це ж з першої руки сотні тисяч читачів „Спортивної Газети" довідалися, що в Канаді і ЗСА українська молодь дуже зацікавлена визвольними справами, вона сміливо демонструє і — як відмітив Борзов, — закликає молодь в Україні боротися за вільну Україну. Такі вістки важко пропхати навіть через українські програми „Голосу Америки" і радіопередачі Канади.

Цим самим українська патріотична громада в Канаді і ЗСА, зокрема ті наші організації й окремі діячі, що підготовляли і проводили акції протестів, заслуговують на похвалу і відмічення. Як бачимо їхній труд і бажання досягнув мети і це не важливо, що „зібрані" в лайливому тоні. Важливо те, що національно свідома українська молодь в Україні дістала вістку з вільного світу від своїх братів і сестер. Добре сталося, що цим разом цю важливу вістку передав сам Борзов і то в ролі секретаря комсомолу України.

Напруження...

(Закінчення зі стор. 2)

манд, голова центро-правої партії Національної єдности. — „Народ говорить, що Піночет є недобрий, але політики, які єднаються з комуністами, ще гірші". Алямaнд і інші помірковані політичні провідники є тієї думки, що Піночет „бажає використати військовий стан на те, щоб розсварити країну так, щоб виглядало, що він є кращим вибором, як комуністи". Він хоче мати нагоду сказати народові, вибирайте: „Я — або комуністи; я — або хаос, безладдя".

Одначе провідники Християнської демократичної партії доводять, що Піночет остаточно перетягнув струну його останньою тактикою. Вони кажуть, що він загнав нового архиєпископа Сантіяго Хуана Франсіска Фресно, який пробував посередничати між урядом і партіями, в опозицію. Під час недільних відправ по всіх католицьких церквах країни читали пастирського листа архиєпископа, у якому він нап'ятнував насильницькі акти уряду та призначив п'ятниці як дні посту і молитви за мирне полагодження труднощів Чіле.

Як пишуть кореспонденти американських часописів із Сантіяго — не виглядає, що ці зарядження архиєпископа допоможуть розв'язати внутрішні чілійські проблеми. Комуністи й інші опозиційні партії, заплянували зі своєї сторони відповісти на проголошення військового стану, демонстраціями і протестами.

Ситуація у Чіле є під знаком питання — чи опозиційним партіям удасться переконати чілійський народ, що уряд військовиків, який запровадив лад і порядок, мусить уступити, а чи ще скріпить твердження Піночета, що він є кращим вибором, як комунізм.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні присилати до редакції „Свободи" разом із двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Вступайте в члени УНС

КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА продовжує співпрацювати із сателітами Москви у Східній Европі, не зважаючи на те, що відносини між Пекіном і Москвою є холодні. Пекін підписав сепаратні доґовори про торговельну і культурну виміну з Румунією, Мадярщиною, Болгарією, Польщею, Східньою Німеччиною й іншими, підкреслюючи тим факт, що КНР визнає їх як самостійні незалежні держави. Очевидно в Москві не дуже задоволені таким станом, але економічна ситуація не дозволяє її бльокувати цих договорів, які фактично відтяжують совєтські господарські зобов'язання супроти сателітів. Представники Пекіну перебувають тепер в сателітних країнах і ведуть інтенсивні переговори про співпрацю на різних відтинках.

БРИТАНСЬКИЙ УРЯД прем'єр-міністра Марґарет Тачер переконаний, що Китайська Народна Республіка буде повністю респектувати підписаний між Пекіном і Лондоном договір про статус Гонґ Конґу, який після 1997 року повинен перейти під зверхність Китаю. КНР приобіцяла шанувати дотеперішній „капіталістичний" спосіб життя мешканців цього до певної міри міжнародного міста. „Очевидно, немає такої речі, як цілковита певність, заявив міністер закордонних справ Великобританії Джофрі Гав під час виступу у парляменті, — але усі договори досі підписані державами світу, були свого роду ризиком".

ПОДЯКА І СПРОСТОВАННЯ

Управа УІТ складає щиру подяку Вп.п.інж. Антонові Яременкові за пожертву в сумі 100 дол. на Видавничий Фонд М. Грушевського. Заразом перепрошуємо жертводавця, що у „Свободі" з 24-го листопада в „Списку ч. 1" пожертв на Фонд Грушевського подано цю суму під прізвищем „А. Яремко".

Управа УІТ